

**REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNO IZBORNO POVJERENSTVO
REPUBLIKE HRVATSKE**

KLASA: 012-05/24-01/17

URBROJ: 507-03/05-24-10

Zagreb, 22. ožujka 2024.

Na osnovi članka 29. točke 3. i članka 77. Zakona o izboru članova u Europski parlament iz Republike Hrvatske („Narodne novine“, broj 92/10, 23/13 i 143/13) Državno izborno povjerenstvo Republike Hrvatske (dalje: Državno izborno povjerenstvo) na sjednici održanoj 22. ožujka 2024. donijelo je

OBVEZATNE UPUTE BROJ EP VIII

O PRAVIMA I DUŽNOSTIMA PROMATRAČA

Ovim Obvezatnim uputama utvrđuju se pravila kojima se pobliže uređuje podnošenje zahtjeva za izdavanje dozvole za promatranje rada izbornih tijela, prava i obveze promatrača u promatranju izbornog postupka te prava i obveze izbornih tijela.

1. PRAVO PROMATRANJA IZBORA

1.1. Pravo promatrati izborni postupak, provedbu izbora te rad izbornih tijela imaju:

- promatrači političkih stranaka,
- promatrači birača koji su predložili kandidacijsku listu grupe birača (dalje: promatrači birača),
- promatrači nevladinih udruga registriranih kao udruga koje djeluju na području nezavisnog promatranja izbora i/ili promicanja ljudskih i građanskih prava (dalje: promatrači nevladinih udruga) i
- promatrači međunarodnih organizacija koje djeluju u Republici Hrvatskoj, diplomatsko-konzularnih predstavništava u Republici Hrvatskoj, međunarodnih udruženja izbornih tijela te izbornih tijela iz drugih država (dalje: strani promatrači).

1.2. Promatrač ne smije biti kandidat na izborima niti član izbornog tijela.

2. IZBORNA TIJELA

Izborna tijela čiji su rad ovlašteni promatrati promatrači iz točke 1. ovih Obvezatnih uputa su:

- Državno izborno povjerenstvo
- županijska izborna povjerenstva, Gradsko izborno povjerenstvo Grada Zagreba,
- općinska i gradska izborna povjerenstva,
- birački odbori.

3. DOZVOLA ZA PROMATRANJE

3.1. Promatrači političkih stranaka i promatrači birača

Političke stranke i nositelji kandidacijskih lista grupe birača, kao ovlašteni podnositelji zahtjeva, podnose zahtjeve za izdavanje dozvole za promatranje rada:

- općinskih, gradskih i županijskih izbornih povjerenstava odnosno Gradskog izbornog povjerenstava Grada Zagreba i biračkih odbora **županijskim izbornim povjerenstvima odnosno Gradskom izbornom povjerenstvu Grada Zagreba na čijem području se namjeravaju promatrati izbori,**
- Državnog izbornog povjerenstva **Državnom izbornom povjerenstvu,**
- biračkih odbora na biračkim mjestima u inozemstvu **Državnom izbornom povjerenstvu.**

Zahtjevi za promatranje rada općinskih, gradskih i županijskih izbornih povjerenstava i biračkih odbora podnose se putem elektroničke pošte županijskom izbornom povjerenstvu odnosno Gradskom izbornom povjerenstvu Grada Zagreba na čijem području se namjeravaju promatrati izbori, u pravilu najkasnije **15 dana od dana objave zbirne liste.**

Zahtjevi za promatranje rada Državnog izbornog povjerenstva, kao i zahtjevi za promatranje rada biračkih odbora na biračkim mjestima u inozemstvu podnose se putem elektroničke pošte Državnom izbornom povjerenstvu, u pravilu najkasnije **15 dana od dana objave zbirne liste.**

Obrasci zahtjeva za promatranje rada izbornih tijela, kao i adrese elektroničke pošte županijskih izbornih povjerenstava i Gradskog izbornog povjerenstva Grada Zagreba bit će dostupni na mrežnoj stranici Državnog izbornog povjerenstva www.izbori.hr. Adresa elektroničke pošte Državnog izbornog povjerenstva je dip@izbori.hr.

Županijsko izborno povjerenstvo, Gradsko izborno povjerenstvo Grada Zagreba, odnosno Državno izborno povjerenstvo odobrava promatranje rada izbornih tijela rješenjem.

Nakon što političke stranke odnosno birači dobiju dozvolu za promatranje, popis promatrača sastavlja se i dostavlja putem Aplikacije za unos promatrača (dalje: Aplikacija), o čijem korištenju će Državno izborno povjerenstvo izdati posebnu tehničku uputu.

Korisničko ime i lozinku za pristup Aplikaciji ovlaštenoj osobi dostavit će nadležno županijsko izborno povjerenstvo, Gradsko izborno povjerenstvo Grada Zagreba na čijem se području namjeravaju promatrati izbori, odnosno Državno izborno povjerenstvo.

Rok za unos podataka o promatračima u Aplikaciju je, u pravilu, najkasnije **20 dana prije dana održavanja izbora**, odnosno do **19. svibnja 2024. u 24:00 sati**.

Svojstvo promatrača dokazuje se službenom iskaznicom.

Službenu iskaznicu promatraču za promatranje rada općinskih, gradskih i županijskih izbornih povjerenstava, Gradskog izbornog povjerenstva Grada Zagreba i biračkih odbora izdaje nadležno županijsko izborno povjerenstvo, odnosno Gradsko izborno povjerenstvo Grada Zagreba, na čijem području namjerava promatrati izbore, a promatračima uručuje birački odbor.

Službenu iskaznicu promatraču za promatranje rada Državnog izbornog povjerenstva izdaje i uručuje Državno izborno povjerenstvo.

Službenu iskaznicu promatraču za promatranje rada biračkih odbora na biračkim mjestima u inozemstvu izdaje Državno izborno povjerenstvo, a uručuju birački odbori u sjedištima diplomatsko-konzularnih predstavništava Republike Hrvatske.

3.2. Promatrači nevladinih udruga

Nevladine udruge mogu podnijeti zahtjeve za izdavanje dozvole za promatranje rada:

- općinskih, gradskih i županijskih izbornih povjerenstava odnosno Gradskog izbornog povjerenstva Grada Zagreba i biračkih odbora,
- Državnog izbornog povjerenstva,
- biračkih odbora na biračkim mjestima u inozemstvu

Državnom izbornom povjerenstvu putem elektroničke pošte dip@izbori.hr u pravilu u roku od **30 dana od dana raspisivanja izbora**, odnosno do **9. svibnja 2024.**

Državno izborno povjerenstvo dozvolit će promatranje rada izbornih tijela svim udrugama koje su registrirane u Republici Hrvatskoj kao udruge koje djeluju na području nezavisnog promatranja izbora i/ili promicanja ljudskih i građanskih prav

Obrasci zahtjeva za promatranje rada izbornih tijela bit će dostupni na mrežnoj stranici Državnog izbornog povjerenstva www.izbori.hr.

Državno izborno povjerenstvo odobrava promatranje izbora rješenjem te promatraču izdaje i uručuje službenu iskaznicu kojom se dokazuje svojstvo promatrača.

Nakon što nevladine udruge dobiju dozvolu za promatranje, popis promatrača sastavlja se i dostavlja putem Aplikacije, o čijem korištenju će Državno izborno povjerenstvo izdati posebnu tehničku uputu.

Korisničko ime i lozinku za pristup Aplikaciji ovlaštenoj osobi dostavit će Državno izborno povjerenstvo.

Rok za unos podataka o promatračima u Aplikaciju je, u pravilu, najkasnije **20 dana prije dana održavanja izbora**, odnosno do **19. svibnja 2024. u 24:00 sati**.

3.3. Strani promatrači

Promatrači međunarodnih organizacija koje djeluju u Republici Hrvatskoj, promatrači diplomatsko-konzularnih predstavništava u Republici Hrvatskoj, međunarodnih udruženja izbornih tijela te promatrači izbornih tijela iz drugih država (dalje: strani promatrači) mogu podnijeti **Državnom izbornom povjerenstvu** zahtjev za promatranje rada izbornih tijela, u pravilu, u roku od **30 dana od dana raspisivanja izbora, odnosno do 9. svibnja 2024.**

Obrazac zahtjeva za promatranje bit će dostupan na mrežnoj stranici Državnog izbornog povjerenstva www.izbori.hr.

Državno izborno povjerenstvo odobrava promatranje izbora rješenjem te promatraču izdaje službenu iskaznicu.

4. PRAVA I OBVEZE PROMATRAČA

Pravo promatranja izbora obuhvaća promatranje cjelokupnog izbornog postupka, a osobito glasovanje, rad izbornih tijela i uvid u cjelokupni izborni materijal, osim izvadaka iz popisa birača te potvrda na osnovi kojih su birači pristupili glasovanju.

Promatrač ima pravo:

- nazočiti radu izbornih tijela te upozoravati na uočene nepravilnosti
- tražiti presliku zapisnika o radu izbornog tijela čiji je rad promatrao
- nazočiti primopredaji izbornog materijala
- nazočiti radu biračkog odbora od pripremanja biračkog mjesta prije njegova otvaranja, za vrijeme glasovanja, prebrojavanja glasačkih listića i utvrđivanja rezultata glasovanja te ispunjavanja zapisnika o radu biračkog odbora
- stavljati obrazložene primjedbe na rad izbornog tijela u zapisnik o radu izbornog tijela ili ih u pisanom obliku priložiti tom zapisniku te zahtijevati potvrdu o danoj obrazloženoj primjedbi na rad izbornog tijela
- izvršiti uvid u izborni materijal sve do proglašenja konačnih rezultata izbora, osim izvadaka iz popisa birača i potvrda na osnovi kojih su birači pristupili glasovanju
- dolaziti i odlaziti s biračkog mjesta, ne remeteći postupak glasovanja i rad biračkog odbora.

Promatrač je dužan prilikom dolaska na biračko mjesto ili u sjedište izbornog povjerenstva koje će promatrati predočiti službenu iskaznicu i javnu ispravu na osnovi koje se može nedvojbeno utvrditi identitet promatrača.

Prije nego što promatraču dozvoli promatranje rada biračkog odbora predsjednik ili zamjenik predsjednika biračkog odbora će zatražiti od promatrača na uvid javnu ispravu na osnovi koje se može nedvojbeno utvrditi identitet promatrača te podatak o tome za koga promatrač promatra izbore i provjeriti nalazi li se promatrač na popisu promatrača koji je dostavljen na biračko mjesto.

Ako se promatrač nalazi na popisu promatrača član biračkog odbora uručit će mu službenu iskaznicu i dozvoliti promatranje izbora.

Promatrač je dužan imati vidljivo istaknutu službenu iskaznicu cijelo vrijeme promatranja izbora.

Promatraču nije dopušteno:

- ometati rad izbornog tijela
- fotografiranje, tonsko ili filmsko snimanje biračkog mjesta i rada izbornog tijela, a osobito fotografiranje izvadaka iz popisa birača i potvrda na osnovi kojih su birači pristupili glasovanju te glasačkih listića na biračkom mjestu prilikom glasovanja, odnosno utvrđivanja rezultata glasovanja
- za vrijeme promatranja rada biračkog odbora odgovarati na upite birača, a u slučaju da mu se birač obrati, dužan ga je uputiti na predsjednika, zamjenika predsjednika ili člana biračkog odbora
- vršiti uvid u izvratke iz popisa birača i potvrde na osnovi kojih su birači pristupili glasovanju
- nositi bilo kakve oznake političkih stranaka ili kandidata ili nevladinih udruga koje promatraju izbore, fotografije kandidata ili druge promidžbene materijale te na bilo koji drugi način utjecati na birače.

5. OVLASTI IZBORNIH TIJELA PREMA PROMATRAČIMA

Izborna tijela dužna su promatračima navedenim u točki 1. ovih Obvezatnih uputa omogućiti promatranje i praćenje svog rada.

Izorno tijelo čiji rad se promatra ne smije isključiti promatranje, ali smije ograničiti broj promatrača, ako nedostatak prostora ili drugi razlozi ne dopuštaju istovremeno promatranje svim promatračima, na način da se političkim strankama i biračima koji su predložili kandidacijske liste, nevladinim udrugama i stranim promatračima mora omogućiti da imaju najmanje po jednog promatrača na biračkom mjestu i/ili pri izbornom tijelu.

Predsjednik izbornog tijela usmeno će opomenuti promatrača koji ometa rad izbornog tijela, a ako promatrač unatoč opomeni nastavi s ometanjem, predsjednik izbornog tijela ovlašten je naložiti njegovo udaljavanje.

Predsjednik biračkog odbora dužan je i ovlašten osigurati red i mir na biračkom mjestu za vrijeme glasovanja, vodeći računa o tome da se glasovanje provodi neometano, uz puno poštivanje tajnosti glasovanja i sigurnosti birača, kao i nakon zatvaranja biračkog mjesta. Ako je to nužno radi očuvanja reda i mira te radi nesmetanog odvijanja glasovanja, predsjednik biračkog odbora može zatražiti pomoć policije.

6. OBJAVA I STUPANJE NA SNAGU

Ove Obvezatne upute objavit će se u „Narodnim novinama“, a stupaju na snagu 9. travnja 2024.

Ove Obvezatne upute objavljuju se i na mrežnoj stranici Državnog izbornog povjerenstva www.izbori.hr.

Napomena: Izrazi u ovim Obvezatnim uputama koji imaju rodno značenje odnose se jednako na muški i ženski rod bez obzira u kojem su rodu navedeni.